

МІЖРЕГІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ

НАУКОВІ ПРАЦІ МАУП

Засновано у 2001 р.

Випуск 2(14)

Київ 2006

УДК 330-339; 321.7; 159.9
ББК 65.9(4УКР)я43
М43

Редакційна колегія

Головатий М. Ф., д-р політ. наук, проф. — головний редактор
Гайченко В. А., д-р біол. наук, проф. — заступник головного редактора
Саєвич І. Г., канд. філол. наук — відповідальний редактор
Марусева О. А. — відповідальний секретар
Чирков В. М. — відповідальний редактор за випуск

Економічні науки і менеджмент

Захожай В. Б., д-р екон. наук, проф., Федоренко В. Г., д-р екон. наук, проф., Титова Н. А., д-р екон. наук, проф., Дахно І. І., д-р екон. наук, проф., Баєва О. В., д-р біол. наук, проф., Дмитренко Г. А., д-р екон. наук, проф., Ніколенко Ю. В., д-р екон. наук, проф., Криклій А. С., д-р екон. наук, проф., Куроченко О. В., д-р екон. наук, проф.

Політичні науки

Бабкіна О. В., д-р політ. наук, проф., Горбатенко В. П., д-р політ. наук, проф., Кирилук Ф. М., д-р філос. наук, проф., Храмов В. О., д-р політ. наук, проф., Шуба О. В., д-р політ. наук, проф., Антонюк О. В., д-р політ. наук, проф.

Психологічні науки

Балл Г. А., д-р психол. наук, проф., Коломінський Н. Л., д-р психол. наук, проф., Ложкін Г. В., д-р психол. наук, проф., Приходько Ю. О., д-р психол. наук, проф., Чуприков А. П., д-р мед. наук, проф., Сагач Г. М., д-р пед. наук, проф.

Юридичні науки

Бабкін В. Д., д-р юрид. наук, проф., Коваленко В. В., д-р юрид. наук, проф., Марчук В. М., д-р юрид. наук, проф., Скрипнюк О. В., д-р юрид. наук, проф., Александров Ю. В., канд. юрид. наук, проф., Корнієнко М. І., канд. юрид. наук, проф.

Рекомендовано Вченою радою Міжрегіональної Академії управління персоналом (протокол № 3 від 29 березня 2006 р.)

Міжрегіональна Академія управління персоналом.

М43 Наукові праці МАУП / Редкол.: М. Ф. Головатий (голов. ред.) та ін. — К. : МАУП, 2001. — Вип. 1. — ISBN 966-608-120-2

Вип. 2(14). — 2006. — 196 с. — Бібліогр. в кінці ст. — ISBN 966-608-655-7

У збірнику наукових праць публікуються статті науковців, які займаються проблемами розвитку економіки і менеджменту, політології, психології і права.

Для науковців, викладачів, студентів, а також усіх, кого цікавить розвиток науки в Україні.

Збірник “Наукові праці МАУП” зареєстровано Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України (свідоцтво від 11.04.02 за № 6048, серія КВ) як наукове видання, у якому висвітлюються результати наукових досліджень в галузях економіки, менеджменту, політології, соціології, психології, права, матеріалів наукових конференцій.

ББК 65.9(4УКР)я43+88я43

ISBN 966-608-120-2
ISBN 966-608-655-7

© Міжрегіональна Академія управління персоналом (МАУП), 2006

ЗМІСТ

ЕКОНОМІЧНІ НАУКИ І МЕНЕДЖМЕНТ	5	Борщ В.В., Осоченко І. В. Методи прийняття рішень у менеджменті	61
Сєвка В. Г., Мальцева М. Ю. Будівельний потенціал як складова розвитку економіки країни	5	Солопенко Р. І., Солопенко Р. Р. Економічне обґрунтування управлінських рішень, пов'язаних із системою кадрового менеджменту транспортного підприємства.....	64
Савельєва Т. М. Проблеми розвитку великих корпоративних структур в економіці України	9	Шульжик Ю. О. Проблема прогнозування динаміки одно- та різномісних об'єктів з нелінійними зв'язками	69
Мамонова Н. В., Москвіна А. О. Про пріоритети створення умов сталого конкуреноспроможності країни	14	Морозова Н. І. Проектна діяльність в організації та структурні зміни в управлінні нею	75
Крочук В. М. Методичні аспекти аудиту доходів і витрат транспортного підприємства	18	Стрельчук А. С., Пенцов О. С. Автоматизовані системи управління в роботі організації державної і недержавної форм власності	81
Нгуєн Тхі Тхань Тінь Основні напрями, механізми і завдання інтеграції В'єтнаму в економічну та фінансову регіональну й світову системи	22	Смерічевська С. В. Інновації в освіті та основні підходи до їх вивчення	85
Бовтрук Ю. А. Валютна інтеграція як сучасна риса розвитку світового господарства	28	ПОЛІТИЧНІ НАУКИ	89
Гнезділова Н. М. Інтеграційні процеси системи освіти в Україні	34	Маркова С. В., Баран О. В. Українська геополітика: сучасні проблеми і тенденції	89
Бойченко Е. Б. Гендерний аналіз кон'юнктури ринку праці Донецької області	38	Панкевич О. З. Реалізація принципу розподілу влади у США (зовнішньополітичний аспект)	96
Макаровська Т. П. Інформаційна безпека України як передумова її вступу до СОТ	45	Горбатенко І. А. Політологія як чинник консолідації українського суспільства	101
Рябченко І. М., Баранов Ю. В., Гагарін В. В., Хіврич І. Ю., Лаврушко Л. Г. Розробка моделі для вирішення задачі прогнозування	48	Кран А. П. Сутність політичної стабільності: індикатори і функції	107
Дідик Я. М. Використання математичних моделей для планування рекреаційного природокористування ...	51	Шевченко О. М. Військовий потенціал та ядерна програма Пакистану	114
Бараболя В. І., Крутовий Ж. А., Касілова Л. О., Мамонова Н. В. Актуальні напрями вдосконалення вищої освіти в Україні	54	Білошицький С. В. Національні інтереси України в умовах глобалізації світових процесів	120
Мамонов К. А., Савченко М. М. Вибір напрямів цільових методів удосконалення професійної підготовки кадрів на підприємстві	57	Сычева Н. А. Стратегическое планирование избирательной кампании: методологический аспект	126

АВТОМАТИЗОВАНІ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ В РОБОТІ ОРГАНІЗАЦІЙ ДЕРЖАВНОЇ І НЕДЕРЖАВНОЇ ФОРМ ВЛАСНОСТІ

Наукові праці МАУП, 2006, вип. 2(14), с. 81–84

Розглянуто впровадження автоматизованих систем управління в освітніх установах (державної і недержавної форм власності). Проаналізовано ефективність впровадження АСУ. Подано обґрунтування застосування АРМ.

Автоматизована система управління (АСУ) — це сукупність математичних методів, технічних засобів (ЕОМ, засобів зв'язку, пристроїв відображення інформації і т. ін.) та організаційних комплексів, що забезпечують раціональне управління складним об'єктом (процесом) відповідно до заданої мети. Ця система складається з основи і функціональної частини. В основу входить інформаційне, технічне і математичне забезпечення. До функціональної частини належить набір взаємозв'язаних програм, що автоматизують конкретні функції управління (планування, фінансово-бухгалтерську діяльність та ін.). Розрізняють АСУ об'єктами (технологічними процесами — АСУТП, підприємством — АСУП, галуззю — ОАСУ) і функціональні автоматизовані системи проектування, розрахунків, матеріально-технічного та іншого забезпечення.

Автоматизована система управління передбачає низку технологій виробництва, які дають можливість здійснювати управління роботою устаткування і контроль за роботою устаткування за допомогою ЕОМ.

Ідея нормативного проектування систем управління застосовувалась ще при побудові діяльності організацій з використанням математичної моделі (мережної, конвеєрної, черги, лінійного програмування та ін.). Як загальний принцип побудови цілісних організацій ця ідея була прийнята в середині 60-х років ХХ ст. Нині численні технічні аспекти методу АСУ продовжують розроблятися, його основні принципи і форми

застосування до прикладних задач досягли вже досить високого рівня, що дає змогу говорити про цю розробку як про завершену.

Перелічимо основні аспекти методу АСУ:

- задачі, для вирішення яких призначений метод;
- вимоги до методу, висунуті його розробниками;
- науково-технічне забезпечення виконання цих вимог;
- місце методу у вітчизняних і зарубіжних дослідженнях;
- застосування методу в прикладних роботах.

Інформаційне забезпечення АСУ — це сукупність реалізованих рішень щодо об'єктів, розміщення і форм організації інформації, що застосовуються в АСУ при її функціонуванні.

Повсюдне використання АСУ спрощує процес управління. Основна функція АСУ — інтегрована обробка виробничо-економічної інформації, що охоплює рішення задач прогнозування, планування і управління виробництвом з використанням сучасних засобів.

Розрахунок економічної ефективності при впровадженні АСУ. У сучасних умовах господарювання промислові підприємства отримали великі можливості вдосконалення системи планування і управління виробництвом для швидкого підвищення загальної ефективності виробничо-господарської діяльності. Ці можливості забезпечені, з одного боку, відносною свободою рішення тактич-

них і оперативних питань з управління виробництвом, а з іншого — застосуванням комп'ютерних засобів для вироблення оптимальних планово-управлінських рішень.

Складність і динамічність виробничих процесів, ускладнення продукції та її технології зумовлюють об'єктивну необхідність використовувати у плануванні виробництва сучасних засобів обчислювальної техніки. Це дає змогу значно підвищити обґрунтованість планово-економічних рішень за рахунок збільшення кількості врахованих чинників і прискорити отримання підсумкової інформації.

При впровадженні автоматизованої інформаційної системи управління суттєво підвищується продуктивність праці, поліпшується якість документів, з'являється можливість коригувати необхідну чисельність працівників.

Для оцінювання загальної ефективності заходів щодо впровадження АСУ використовують коефіцієнт загальної ефективності:

$$E_z = E_{np} / Z_{АСУ}$$

де E_{np} — ефект, одержуваний від реалізації проектних рішень; $Z_{АСУ}$ — загальні витрати на вдосконалення у ході впровадження АСУ.

Зростання коефіцієнта загальної ефективності свідчить про велику ефективність впровадження автоматизованої системи.

Технічні і програмні засоби, що використовуються для автоматизації інформаційно-управлінської діяльності. Останнім часом у розвинених країнах, зокрема у США та Японії, перевага надається творчим інформаційним технологіям так званого третього (вищого) рівня. Вони охоплюють повний інформаційний цикл — вироблення інформації (нових знань), їх передавання, переробка, використання для перетворення об'єкта, досягнення нової найвищої мети.

Інформаційні технології третього рівня можливі лише на вищому етапі комп'ютеризації організації, коли через застосування ЕОМ у творчому процесі поєднуються сила людського розуму і потужність електронної техніки.

Повна інтегрована автоматизація охоплює низку інформаційно-управлінських процесів: зв'язок, збирання, зберігання інформації, доступ до необхідної інформації, аналіз інформації, підготовка тексту, підтримка індивідуальної діяльності, програмування і рішення спеціальних задач. Автоматизація інформаційно-управлінської діяльності організації спрямована передусім на поліпшення процесу обміну інформацією, у тому

числі через АТС та електронну пошту. До сучасних технічних засобів автоматизації інформаційно-управлінської діяльності належать:

- 1) персональні комп'ютери, об'єднані мережею;
- 2) електронні записувальні машинки;
- 3) текстооброблюючі системи (проблемно-орієнтовані комп'ютерні системи з великими функціональними можливостями);
- 4) копіювальні машини;
- 5) комунікаційні засоби, телефонна техніка;
- 6) засоби для автоматизації введення архівних документів і пошуку інформації (нетрадиційні носії інформації: магнітні диски і стрічки, мікрофільми, диски з оптичними записами);
- 7) засоби для обміну інформацією, зокрема електронна пошта;
- 8) системи відеоінформації;
- 9) локальні комп'ютерні мережі;
- 10) інтегровані мережі установ.

Показники ефективності використовуваних ЕОМ залежать від безлічі різноманітних чинників. Їх можна об'єднати в декілька груп:

- 1) чинники, пов'язані з параметрами вхідних інформаційних потоків, що надходять для обробки в ЕОМ або в обчислювальну систему (ОС);
- 2) чинники, зумовлені характером задач, що мають вирішуватись на ЕОМ або ОС, та алгоритмами їх рішення;
- 3) чинники, що визначаються технічними характеристиками ЕОМ і ОС;
- 4) чинники, пов'язані з експлуатаційними характеристиками ЕОМ і ОС;
- 5) чинники, що зумовлені вартісними показниками. У багатьох випадках зручно використовувати таку комплексну вартісну характеристику, як вартість машинної години (вартість роботи ЕОМ або ОС за годину).

При цьому зазначимо, що сучасні ЕОМ і ОС характеризуються настільки великою кількістю різних технічних, експлуатаційних та економічних параметрів і показників, що врахувати на практиці всі ці характеристики неможливо.

Проектні рішення щодо інформаційного забезпечення обґрунтовуються з погляду зовнішнього і внутрішньомашинного забезпечення.

Обґрунтовування проектних рішень щодо технології збирання, передавання, обробки і видачі інформації відбувається з урахуванням існуючої технології та пропозицій щодо її вдосконалення.

Обґрунтовування проектних рішень щодо програмного забезпечення комплексу задач полягає у

формуванні вимог до системного, спеціального і прикладного програмного забезпечення.

Нині широко використовуються пакетний і діалоговий режими обробки даних, причому другий режим не є альтернативою першого, а може розглядатися швидше як його розвиток. Вибір того або іншого режиму зумовлений особливостями кожного з режимів та особливостями вирішуваної задачі.

Обираючи пакетний режим обробки даних, необхідно враховувати наступне. Введення потоку завдань здійснюється з локальних пристроїв введення. Виконання режиму містить три фази обробки: підготовку, виконання і завершення процесу. При цьому на першій фазі визначається послідовність дій і вводяться початкові дані. На другій фазі передбачається логічне перетворення початкових файлів, створення і впорядкування робочих файлів, обробка інформації і формування вихідних даних, контроль результатів рішення. На завершальній фазі друкуються отримані дані. Ці особливості пакетного режиму необхідно розглянути у зв'язку зі специфікою функціональної задачі.

Застосування пакетного режиму обробки даних дає можливість оператору менше втручатись у процес рішення задачі, воно потребує тільки попереднього введення даних, виключає можливість втручання користувача і гарантує незмінність послідовності виконуваних дій. Проте через це відбувається більш повне завантаження устаткування, яке починає працювати за жорстким графіком. Іноді для вирішення задачі застосовується паралельна обробка даних. Пакетний режим більше пов'язаний з паперовою технологією.

Діалоговий режим, навпаки, припускає активне втручання користувача у процес роботи комплексу та орієнтується на безпаперову технологію. У ході його виконання відсутня наперед встановлена послідовність операцій обробки даних і необхідність додаткового їх введення.

Наближення користувача до процесу обробки даних спричинило багато проблем, у тому числі проблему діалогу кінцевого користувача та ЕОМ. Нині ця проблема розв'язується у двох альтернативних напрямках: створення меню-орієнтованих систем і систем, що ґрунтуються на використанні мов, близьких до природних. Тому при обґрунтуванні вибору діалогового режиму необхідно зупинитися і на цьому питанні.

Меню-орієнтовані системи застосовуються тоді, коли кількість варіантів розрахунків відносно невелика. Звичайно в меню з п'ятирівневою ієрархією вже настає комбінаторний вибух.

При необхідності підвищення гнучкості діалогу більш зручна мова близька до природної, проте реалізація його завжди складна.

Нині в розвитку обчислювальної техніки спостерігається тенденція до зосередження обчислювальних потужностей у межах обчислювальних систем. Все більше поширюються обчислювальні системи, в яких застосовується розподілена обробка даних з використанням міні-ЕОМ. Цьому сприяло широке поширення мікрокомп'ютерів, що мають такі характеристики:

- низька вартість і малі габарити;
- добре співвідношення “вартість — продуктивність”;
- простота в обслуговуванні та експлуатації;
- відносно невеликі витрати на забезпечення підвищеної надійності;
- можливість будувати комплекси і варіювати їх конфігурації;
- наявність високопродуктивних технічних засобів;
- наявність проблемно-орієнтованих операційних систем;
- можливість рішення економічних і управлінських задач в інтерактивному режимі.

Застосування таких мікрокомп'ютерів зумовило головну особливість тенденції — наближення ЕОМ безпосередньо до місць виникнення і використання інформації, їх розподілу за окремими функціональними сферами діяльності, а отже, до зміни технології обробки даних у напрямі децентралізації. Структурно вони реалізуються як мережі взаємозв'язаних через канали передавання даних міні- і мікро-ЕОМ, терміналів з однією або кількома середніми чи великими ЕОМ.

Нинішня тенденція децентралізації засобів обчислювальної техніки послужила передумовою розвитку на базі персональних мікропроцесорних засобів автоматизованих робочих місць (АРМ).

Автоматизовані робочі місця. Розглянемо переваги застосування АРМ як важливі можливості використання інформації:

- інформаційно-довідкове обслуговування;
- автоматизація діловодства;
- розвинутий діалог користувача з ЕОМ;
- використання ресурсів як ПЕВМ, так і центральної ЕОМ для вирішення різних задач;
- формування і ведення локальних баз даних і використання централізованої бази даних за наявності обчислювальної мережі;
- сервісні можливості для користувача на робочому місці.

Необхідно також відзначити такі переваги АРМ, як надійність, низька вартість, поєднання автономного і розрахованого на багато користувачів режимів роботи, можливість реалізації інтерфейсу АРМ один з одним і з великою ЕОМ, зручність підключення нових зовнішніх пристроїв. Враховуючи цільове призначення АРМ, необхідно виходити з принципу максимальної орієнтації на кінцевого користувача, що звичайно досягається адаптацією АРМ до рівня його підготовки і можливостей його навчання і самонавчання. У свою чергу, цей принцип тісно пов'язаний з принципом проблемної орієнтації, тобто з орієнтацією на рішення певного класу задач, поєднаних загальною технологією обробки даних, єдністю режимів експлуатації. У вузькому значенні проблемна орієнтація полягає в орієнтації на автоматизацію конкретних функцій, виконуваних працівниками економічних служб.

Зазначимо також рівень розвитку АРМ, серед яких виокремлюють такі: побудова типових (базових) АРМ, орієнтованих на групи конкретних користувачів; реалізація на базі типових АРМ спеціалізованих (функціональних) АРМ, наприклад АРМ бухгалтера, АРМ аналітика; об'єднання спеціалізованих АРМ у проблемно-орієнтовані комплекси в межах локально розподілених систем обробки даних.

Можливості АРМ звичайно тісно пов'язані з їх структуризацією і параметризацією, залежать від функціональних характеристик ПЕВМ, на яких вони базуються.

Програмне забезпечення комплексу задач містить загальні положення, стандарти і використані можливості розробленого АРМ для вирішення вибраного комплексу задач, а також вимоги щодо

апаратних і програмних ресурсів для успішної експлуатації АРМ.

Схема взаємозв'язку програмних модулів та інформаційних файлів відображає взаємозв'язок програмного та інформаційного забезпечення комплексу задач. Цей зв'язок може бути поданий кількома схемами, кожна з яких відповідає певному режиму.

Таким чином, при впровадженні АСУ треба враховувати не тільки економічні показники, а й додаткові переваги — швидкість обробки інформації, точність і оперативність даних, що надаються, можливість прогнозування ситуації. Коefіцієнт ефективності є своєрідним індикатором, який дає змогу визначити ефективність впроваджуваної автоматизованої системи. Безумовно, для впровадження АСУ необхідно вжити заходи, що скорочують час упровадження АСУ та мінімізують витрати. До цих заходів належать такі, як приведення парку комп'ютерної та офісної техніки у відповідність з вирішуваними задачами, створення і налаштування комп'ютерної мережі з виходом в Інтернет, добрий взаємозв'язок між всіма підрозділами, чітке закріплення відповідальності за всіма учасниками проекту.

Література

1. Ковалевський С. С. Державний фінансовий контроль і нові інформаційні технології // Мережі і системи зв'язку. — 2002. — № 7/1. — С. 116–118.
2. Райков А. Н. Нові мережні технології підтримки стратегічного аналізу для поліпшення іміджу керівників і створення атмосфери довір'я в органах державної влади // Мережі і системи зв'язку. — 2002. — № 7/1. — С. 104–105.

Надійшла 21 квітня 2006 р.